

โดย นายปรกรณ์ โคตรภูชัย

- Senior Manager – Audit & Assurance
บริษัท ดีลอยท์ พูซ โธมัทสு ไชยยศ สอบบัญชี จำกัด
- คณะทำงานศูนย์ส่งเสริมการใช้ IT
เพื่อสนับสนุนงานสอบบัญชีภายใต้คณะกรรมการ
วิชาชีพบัญชีด้านการสอบบัญชี

การประยุกต์ใช้ Machine Learning ในงานสอบบัญชี: ยกระดับประสิทธิภาพ ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สวัสดีครับท่านผู้อ่าน สืบเนื่องจากบทความก่อนหน้านี้ (วารสารTFAC Newsletter ฉบับที่ 13 เดือน มกราคม 2568) ที่ได้พูดถึงถึงความเป็นไปได้และประโยชน์ของการใช้ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence หรือ AI) ในกระบวนการบันทึกบัญชีของกิจการไปแล้วนั้น ในบทความนี้จะกล่าวถึงการประยุกต์ใช้ AI ในงานสอบบัญชี รวมถึงประโยชน์ที่ผู้สอบบัญชีจะได้รับ

เช่นเดียวกับกระบวนการบันทึกบัญชี AI เริ่มมีบทบาทสำคัญในการเปลี่ยนแปลงวิธีการสอบบัญชีจากรูปแบบดั้งเดิมสู่กระบวนการที่ทันสมัยมากขึ้น โดยสำนักงานสอบบัญชีหลายแห่งได้เริ่มนำเครื่องมือที่ใช้เทคโนโลยี AI มาปรับปรุงกระบวนการสอบบัญชี ซึ่งการเปลี่ยนแปลงนี้ช่วยให้การตรวจสอบมีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในกรณีที่มีข้อมูลมีขนาดใหญ่ (มีปริมาณมาก) และซับซ้อน วิธีการตรวจสอบแบบดั้งเดิมอาจไม่เพียงพอและใช้เวลานาน

Machine Learning ในการสอบบัญชี: จากแนวคิดสู่การใช้งานจริง

Machine Learning หรือ ML เป็นเทคโนโลยีที่อยู่ภายใต้ขอบเขตของปัญญาประดิษฐ์ (AI) ซึ่งใช้เพื่อพัฒนาโปรแกรมคอมพิวเตอร์ให้สามารถ “เรียนรู้” จากข้อมูลได้เหมือนกับที่มนุษย์เรียนรู้จากประสบการณ์ วิธีการทำงานของ ML คือการนำข้อมูลจำนวนมากมาฝึกฝนโปรแกรม เพื่อให้สามารถวิเคราะห์แนวโน้มและรูปแบบของข้อมูลได้ เช่นเดียวกับการที่นักบัญชีวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินหลาย ๆ จุดแล้วสังเกตเห็นแนวโน้มหรือจุดผิดปกติที่อาจเกิดขึ้นในงบการเงิน

ประโยชน์ของการใช้ Machine Learning ในการสอบบัญชี

01

เพิ่มความเร็วและความแม่นยำในการตรวจสอบข้อมูล

การใช้ ML ในการสอบบัญชีช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถวิเคราะห์ข้อมูลจำนวนมากได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ โดย ML จะเรียนรู้จากข้อมูลในอดีตเพื่อระบุรูปแบบหรือแนวโน้มที่เกิดขึ้น ทำให้สามารถตรวจพบความผิดปกติหรือจุดที่อาจมีความเสี่ยงได้เร็วกว่าการตรวจสอบแบบดั้งเดิมที่ต้องอาศัยการวิเคราะห์ด้วยมือ เช่น การทำนายความเสี่ยงของธุรกรรม โดย ML จะวิเคราะห์ข้อมูลในอดีตเพื่อคาดการณ์ว่ารายการบัญชีใดอาจมีข้อผิดพลาดและจำเป็นต้องได้รับการตรวจสอบเพิ่มเติม

02

ช่วยค้นหาความเสี่ยงและจุดผิดปกติที่อาจถูกมองข้าม

ML มีความสามารถในการค้นหาความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนและข้อมูลเชิงลึกที่อาจไม่ชัดเจนในตอนแรก ซึ่งในการตรวจสอบแบบดั้งเดิมผู้สอบบัญชีอาจมองข้ามจุดสำคัญหรือใช้เวลามากในการค้นหาข้อมูลเหล่านั้น ML สามารถช่วยระบุรายการที่มีความเสี่ยงสูงหรือธุรกรรมที่ผิดปกติได้ทันที ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถวิเคราะห์ได้อย่างแม่นยำยิ่งขึ้น เช่น การตรวจจับ รูปแบบ หรือคุณลักษณะของรายการที่ผิดปกติ ซึ่งอาจจะระบุได้ยากหากใช้การวิเคราะห์ด้วยมือ

03

รองรับการตรวจสอบข้อมูลที่มีขนาดใหญ่และซับซ้อน

ในปัจจุบัน ข้อมูลทางการเงินและการทำธุรกรรมมีจำนวนมากขึ้นและซับซ้อนมากกว่าเดิม การสอบบัญชีแบบดั้งเดิมอาจไม่สามารถจัดการกับข้อมูลเหล่านี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ML จึงเข้ามามีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้สอบบัญชีสามารถประมวลผลข้อมูลขนาดใหญ่ได้โดยไม่ต้องตรวจสอบทุกรายการด้วยตัวเอง เช่น ในกรณีที่จำนวนรายการมีมากกว่า 1 ล้านรายการ การใช้ Excel อาจไม่เพียงพอ แต่ ML สามารถวิเคราะห์ได้อย่างรวดเร็วและแม่นยำ

04

ลดความล่าช้าในการตรวจสอบ

การประยุกต์ใช้ ML ในการสอบบัญชีช่วยลดความเสี่ยงในการเกิดความล่าช้าที่อาจพบในการตรวจสอบแบบดั้งเดิมที่ต้องอาศัยการกำหนดสมมติฐานและการวิเคราะห์ด้วยมนุษย์ การใช้ ML ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถมุ่งเน้นไปที่การวิเคราะห์เชิงลึกหรือการตัดสินใจที่ซับซ้อนได้มากขึ้น

ความท้าทายและข้อควรระวัง

แม้ว่า ML จะสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการสอบบัญชีได้ แต่ยังคงมีความท้าทายที่ผู้สอบบัญชีที่ระมัดระวัง เช่น ความซับซ้อนของแบบจำลอง การขาดความเข้าใจเกี่ยวกับเทคโนโลยีในระดับที่ลึกซึ้งเพียงพอ และความจำเป็นในการรักษาความเป็นส่วนตัวของข้อมูล เป็นต้น ดังนั้น ผู้สอบบัญชีจึงควรพัฒนาความรู้และทักษะในการทำงานโดยใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อให้การนำ ML มาช่วยในงานสอบบัญชีเกิดประโยชน์อย่างแท้จริง

หนึ่งในประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาเมื่อใช้ ML ในการสอบบัญชี คือ ความโปร่งใสและการตรวจสอบได้ ซึ่งเป็นหลักการที่สำคัญในวิชาชีพนี้ เนื่องจากแบบจำลอง ML มักมีโครงสร้างที่ซับซ้อนและอาจอธิบายได้ยาก ผู้สอบบัญชีจึงจำเป็นต้องพิจารณาอย่างละเอียดรอบคอบถึงความน่าเชื่อถือและความถูกต้องของแบบจำลอง รวมถึงต้องสามารถอธิบายที่มาของผลลัพธ์และขั้นตอนการทำงานของแบบจำลองให้ชัดเจนก่อนนำไปใช้งานจริง เพื่อให้มั่นใจว่าการสอบบัญชียังคงเป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพและสามารถสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินได้

นอกจากนี้ ผู้สอบบัญชีควรตระหนักถึงความเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นจากการใช้ ML เช่น ความเสี่ยงในการเลือกข้อมูลที่ไม่เหมาะสมมาฝึกแบบจำลอง หรือความเสี่ยงจากการเกิดความลำเอียง (Bias) ในการประมวลผลข้อมูล ซึ่งอาจทำให้ผลลัพธ์ที่ได้ไม่น่าเชื่อถือ ผู้สอบบัญชีจึงต้องตรวจสอบและทดสอบแบบจำลองอย่างต่อเนื่อง เพื่อปรับปรุงและเพิ่มความแม่นยำในการวิเคราะห์ข้อมูล

การประยุกต์ใช้ Machine Learning ในการสอบบัญชีช่วยเพิ่มความแม่นยำและประสิทธิภาพในกระบวนการตรวจสอบ ทำให้ผู้สอบบัญชีสามารถจัดการกับข้อมูลขนาดใหญ่และซับซ้อนได้อย่างมีประสิทธิภาพ อีกทั้งยังช่วยให้สามารถระบุความเสี่ยงในการตรวจสอบได้รวดเร็วและสามารถวางแผนการตรวจสอบได้ทันเวลา การนำเทคโนโลยีนี้มาใช้จึงเป็นการเสริมสร้างศักยภาพในการสอบบัญชีให้ทันสมัยและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ในอนาคต การสอบบัญชีมีแนวโน้มที่จะพัฒนาไปในทิศทางที่ผสมผสานการใช้เทคโนโลยีเข้ากับการทำงาน เพื่อเพิ่มคุณค่าและความน่าเชื่อถือของข้อมูลทางการเงิน ผู้สอบบัญชีจะต้องปรับตัวและพัฒนาทักษะในการใช้เทคโนโลยีเหล่านี้ เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงได้อย่างมีประสิทธิภาพ และยังคงรักษามาตรฐานวิชาชีพในการสอบบัญชีไว้ได้อย่างครบถ้วน